

УДК 327.39:061(=16)"19"
32:929 Чубински М. П.
32:929 Плетњов В. Д.

Алексеј АРСЕЊЕВ
arsenjev@neobee.net

Михаил ОРДОВСКИ
mdot812@gmail.com

Делатност М. П. Чубинског и В. Д. Плетњова у Петрограду везана за уједињење словенских народа Балкана

Апстракт: Извесног удела у реализацији „југословенске идеје уједињења“, у руским и међународним круговима, имала су два правника, професора Петроградског универзитета, од 1920. емигранти у Београду: Михаил Павлович Чубински (1871–1943) и Владимир Дмитријевич Плетњов (1878–1954). Године 1912. петроградски Словенски комитет (основан 1909) реорганизује се у Удружење словенског научног уједињења, које се због ратног стања на Балкану 1913. окренуло политици. Влада је ускоро осудила њихов рад. Тада је формирана „Група научника, професора и друштвених радника напредне мисли, који се интересују словенским питањима“. На њиховим скуповима редовно председава проф. Чубински. У зборнику *Интереси на Балкану и саопштење Владе* (1913) своје прилоге објавили су М. Чубински и В. Плетњов. Реферат проф. Чубинског „Историја србо-хрватских односа и будуће уједињење“ био је штампан у зборнику А. Шахматова (1916). Југословенски комитет објавио га је на француском (*L'union serbo-croate*, Paris, 1917). За тај рад проф. Чубинског је њ. в. престолонаследник-регент Краљевине Србије одликовао Орденом Св. Саве трећег реда.

Кључне речи: Словенски народи Балкана, југословенска идеја уједињења и Русија, Удружење словенског научног уједињења, Петроградски универзитет, Михаил Павлович Чубински, Владимир Дмитријевич Плетњов, Петроград, Париз, Београд, Крф

Као на сегмент руско-српских односа, рекли бисмо опозиционог става једног дела руске интелигенције према званичној политици Русије, осврнућемо се на рад неколико „невладиних организа-

ција“ насталих у Петрограду у другој деценији XX века. Јавиле су се као реакција на попустљивост Русије према агресивној аустроугарској политици, током и после балканских ратова, као и против дипломатије Русије током разбукталог Великог рата.

У тим удружењима су извесног удела у реализацији „југословенске идеје уједињења“, у руским, па и међународним круговима, имала два правника, професори Петроградског универзитета, од 1920. године политички емигранти у Београду: Михаил Павлович Чубински и Владимир Дмитријевич Плетњов. Њихова професионална и друштвена делатност, у Русији и емиграцији, обимна је и разноврсна. Ограничићемо се прво на основне податке њихових биографија.

Михаил Павлович Чубински рођен је 1871. у Кијеву, у племићкој породици познатог етнографа, аутора текста данашње државне химне Украјине.¹ Дипломирао је права у Кијеву, магистрирао у Москви, усавршавао се на универзитетима у Халеу и Бечу, а 1905. године докторирао из области криминологије. Био је редовни професор универзитета у Харкову, Петрограду и Тартуу. Од његовог чланства у бројним организацијама треба споменути Међународни савез криминолога. Био је сенатор казног касационог департмана, члан Кадетске партије (уставно-демократске), касније њен симпатизер. После обнове масонских ложа у Русији (које је по задатку Велике ложе Француске 1904. обавио петроградски академик Максим Максимович Ковалевски, са циљем свргавања самодржавља и успостављања демократског друштвеног уређења у Русији), Чубински приступа првој петроградској ложи, већ као истакнути представник либерално-демократске струје интелигенције и ватрени поборник ослобођења и уједињења словенских народа на Балкану. После бољшевичког преврата, он са породицом напушта Петроград. Од маја 1918. је министар правде у украјинској влади хетмана Петра Скоропадског, па сенатор у Државном сенату у Кијеву. Током владе Семјона Потљуре, као противник независности Украјине, једно време је провео у затвору. Од 1919. заузимао је положај високог тужиоца при казном департману Сената у Новочеркаску.

1 На једној вечеринки друштва Кијевска громада, 1862. године, где је било и неколико Срба, певала се српска песма која је садржала речи „срце бије и крв лије за своју слободу“. Павлу Платоновичу Чубинском се песма допала, изашао је и ускоро се вратио са стиховима „Шче не вмерла Украјина“. Песма на мелодију свештеника Михаила Вербицког постала је популарна, а од марта 2003. године она је државна химна суверене Украјине.

У емиграцији, у Краљевини СХС од 1920. године, Чубински је професор на правним факултетима у Београду и Суботици. Осим деловања на универзитету, професор Чубински је члан Сталног законодавног савета при Министарству правде. Радио је на пројектима Казненог законика и Кривичног поступка Краљевине СХС. Аутор је значајних дела која су унапредила југословенску правну науку и праксу. Његовим залагањем 1925. у Београду је основан Криминалистички институт и музеј.

Међу руском емиграцијом деловао је на политичком и културном пољу. Био је члан управе Руске академске групе, члан Националног комитета руских организација демократског опредељења, Савеза руских писаца и новинара. Године 1925. у Београду је основао руску масонску ложу „Максим Ковалевски“.

Ратне године провео је у Београду. Хапшен је и неко време провео у логору Бањица. Преминуо је 1943. и сахрањен на руској парцели Новог гробља у Београду, крај мајке Катарине и супруге Ане. Његов син Арсеније, доктор медицине, умро је 1962. у Калифорнији.

Владимир Дмитријевич Плетњов, колега по струци и друг Чубинског, седам година млађи, рођен је 1878. у Орелу, у племићкој породици државног чиновника. Завршио је војно училиште. Три године служио у армији, а затим је 1905. у Петрограду дипломирао на Александровској војно-правној академији. Опредељује се за педагошки позив и предаје у Чугујевском пешадијском училишту. Стиче педагошка искуства и постаје противник система наставе и васпитања у таквим школама. Недалеко од Чугујева је универзитетски Харков, где на правном факултету предаје Михаил Чубински, доктор кривичног права. Њихово пријатељство ојачано је и блиским политичким ставовима. Плетњов 1908. брани магистарски рад на Војно-правној академији, а годину дана касније на тој академији отпочиње и да предаје. Вероватно не без удела Чубинског, коначно се формирају његова политичка и друштвена опредељења и он се укључује у јавни живот Петрограда. Стаје на чело једне привредне организације, члан је редакције новина *Петроградски курир*. Објављује свој други научни рад. Као доцент катедре кривичног права и судског поступка предаје на Правном факултету Петроградског универзитета. Године 1913, у чину пуковника, дефинитивно напушта војну службу, допунски предаје на вишим женским (бестужевским) курсевима, истовремено када и Чубински. Плетњов је и правни заступник при петро-

градској адвокатској комори. У скупој престоници издржава жену и два сина.

Као и Чубински, активно се укључује у рад Удружења словенског научног уједињења. Поред интересовања за балканска питања, марта 1914. путује на Кавказ где у многим градовима држи предавања и труди се да руско јавно мњење упозна са страдањима Јермена, уверен да решење тог питања одговара интересима Русије, да спровођење реформи у Турској може спасти Јермене Мале Азије од потпуног истребљења. Као Петрограђанин, Плетњов је тамо био дочекиван са овацијама.

По избијању Великог рата, пуковник Плетњов је упућен на Кавкаски фронт, где руководи бригадом за посебне задатке. Фебруарску револуцију и пад монархије доцент универзитета прихвата, али без нарочитог одушевљења, о чему сведочи једна његова брошура о генералу Лавру Корнилову.² Бољшевички преврат дочекао је у Петрограду. Године 1918. он је предавач, а 1919. професор Факултета општих наука (ФОН) Петроградског универзитета. У лето 1919. са породицом напушта Петроград, у коме влада глад. Исте године делује као правник у контрареволуционарним Оружаним снагама Југа Русије (ВСЈР), а почетком 1920. са породицом стиже у Краљевину СХС.

У Београду је постављен за руског представника у Државној комисији за пријем и смештај руских избеглица. На том пољу је много учинио, координирајући рад руских и југословенских организација. Био је члан Руске академске групе, оснивач Удружења љубитеља војних наука, председник Удружења руских националних демократа.

Међутим, већ на путу бродом и железницом до Параћина и Београда, професор Плетњев је себи у емиграцији зацртао, а ускоро и остварио циљ: основао руску гимназију на тековинама савремених педагошких достигнућа, која ће спречити денационализацију деце и обезбедити им образовање, практичније и свестраније него у руским кадетским корпусима и девојачким институтима, које је време надживело. С друге стране, у свом писму министру просвете он је истакао да ће гимназија за основу имати „национално руско-српску-словенску идеју“, која ће створити пионире и носиоце „српско-руског јединства и политичке блискости“.³ Захваљујући

2 В. Д. Плетнев, *Первый народный главнокомандующий генерал-лейтенант Лавр Георгиевич Корнилов*, (Петроград: Новое время, 1918).

3 Архив Југославије (АЈ), Фонд Министарств просвете (МПс), 66-1111-1442/1920, Писмо В. Плетњова, 2. јуна 1920.

својој упорности, контактима са београдским утицајним политичарима и особљем Министарства просвете, већ октобра 1920. у Београду је отпочела настава у Првој руско-српској мешовитој гимназији, којој је Плетњов био оснивач и први директор. Својим демократским, републиканским опредељењем, негативним ставом према руској армији и генералу П. Н. Врангелу, увођењем предмета друштвеног уређења у наставу, као и борбом са гломазним бирократским апаратом руских монархистичких организација у Београду, нарушеног здравља, Плетњов доноси одлуку да 1925. напусти земљу. Отпутовао је у Праг, у коме су студирали његови синови, а од 1934. се трајно настањује у Казабланци. У Чехословачкој и Мароку објавио је две књиге.⁴ У трећој земљи свог избеглиштва годинама је неговао тешко болесну жену. Преминуо је 1954. године, болестан и у немаштини, потпуно усамљен.

Сведок и учесник догађаја у Петрограду у другој деценији 20. века, Херцеговац Душан Семиз је писао: „Право је да се истакну имена неких Руса који не треба да падну у заборав. Тако треба споменути пре свију име професора М. П. Чубинског. Он има, више него ико, право да прими нашу захвалност за свој неуморни труд и успешни рад на стварању Југославије“.⁵ Верујемо да је Семиз имао у виду и руског професора Владимира Плетњова.

Потрудили смо се да истражимо делатност ових професора у Русији.

Године 1912. петроградски Словенски комитет (основан 1909. при Психо-неуролошком институту Медицинског факултета коме је на челу стајао академик Владимир Бехтерјов, пријатељ Јужних Словена, аутор студије „Значај уједињења блиских народа у општечовечанску културу“) реорганизује се у Удружење словенског научног уједињења. Чинили су га истакнути руски интелектуалци европског реномеа: академик Максим Ковалевски,⁶ историчар и социолог; академик Алексеј Шахматов, филолог, члан Српске краљевске академије; професор Михаил Туган-Барановски, економиста и историчар; професор Петар Лавров (аутор дела „Балкански савез и

4 В. Д. Плетнев, *Вопросы жизни. Украинский вопрос: может ли существовать независимая Украина?*, (Прага: издание автора, 1928); V. D. Pletnev, *Roosevelt*, (Casablanca, [1943]).

5 D. Semiz, „Pred zoru velikih dana: Pre dvadeset godina, iz licnih uspomena“, *Nova Evropa* (Zagreb), knjiga XIX, broj 3, 11. februar 1929, 72.

6 Маркс и Енгелс високо су ценили радове Ковалевског о родовским заједницама, обичајном праву, пореклу и развоју породице и својине.

Србија“); професор Михаил Чубински; члан Државне думе А. Александров (аутор студије „Утицај балканских догађаја на руску јавну свест“); лекар-терапеут Василиј Сиротинин, будући лекар краља Петра I Карађорђевића у Београду; професор Сергеј Гогел, правник-криминолог; Александар Брјанчанинов, члан Петроградске градске думе и други. Циљ Удружења није био да нешто диктира Словенима, оно је негирало сваку помисао да словенске народе потчини Русији; залагало се за зближавање Словена на пољу науке и културе.⁷

Удружење је вршило припреме за сазивање свесловенског конгреса и организовање пригодне словенске изложбе. Али, због ратног стања на Балкану 1912. године, окренуло се политици и повело широку и одушевљену агитацију да се морално и материјално помогне балканским савезницима. Уследила је осуда рада Удружења од стране Министарства унутрашњих послова, које је поручивало: „Ваша је ствар наука, не политика“.⁸ Чланови су игнорисли тај прекор и наставили са радом. Преселили су се у стан професора Ковалевског и под називом „Група научника, професора и друштвених радника напредне мисли који се интересују словенским питањима“ наставили делатност.

Проглас „Руском друштву“ објавили су 14. октобра 1912. године. У њему је стајало: „Руско друштво жели и хоће да помогне балканским савезницима. [...] Узвишена је обавеза руског друштва да будно прати догађаје и да се непрекидно обраћа европској просвећеној мисли, да јој објашњава битне интересе балканских народа“. Поред поменутих активних чланова Групе, проглас је потписао низ истакнутих научника европског профила, међу којима Јевгениј Аничков, Владимир Вернадски, Никодим Кондаков, Павле Ровински, Михаил Ростовцев, Филип Фортунатов.⁹

Проглас подршке Словенима у борби за своју независност одјекнуо је широм Русије. Прво јавно предавање о „српском питању“ одржали су професори Ковалевски и Лавров. Затим је у дворани дворца грофа Шереметјева председник Бехтерјов одржао предавање „Значај уједињења народа за општечовечанску културу и

7 Профессор М. П. Чубинский и 35-летие его научной, литературной и общественной деятельности. Юбилейный сборник, (Белград, Союз русских писателей и журналистов в Белграде, Союз русских юристов в Суботице, 1930), 38.

8 D. Semiz, „Pred zoru velikih dana: Друштво Slovenskog Naučnog Ujedinjenja“, *Nova Evropa*, knjiga XIX, broj 8, 26. april 1929, 219.

9 Исто, 220.

савремена питања Словенства“. Уследило је предавање Брјанчанинова „Европска равнотежа и Балкански рат“. Група научника организује хуманитарни концерт у корист породица рањених и погинулих, а 12. децембра 1912. одржана је масовна манифестација „Дан словенских застава“ – помоћ словенским борцима, коју су одушевљено прихватили сви слојеви друштва. Група научника је сакупила на стотине хиљада златних рубаља (део намењен Србији однео је Радован Кошутић). Посебна комисија организовала је и слала санитарске мисије у Србију, Бугарску и Грчку. Ову политичку и хуманитарну акцију званична руска дипломатија и државни апарат нису подржавали и са прекором су пратили јавну делатност интелигенције и народних маса.

Стан професора Ковалевског постао је тесан да прими чланове и симпатизере Групе, па су 23. новембра 1912. прешли у палату Брјанчанинова. На првом скупу донета је резолуција, у којој се апелује на праведни мир, не у духу ранијих међународних конгреса велесила, и позива Русија да да свој допринос.

Крајем децембра 1912. године објавили су зборник *Словенско питање у његовом савременом значењу*, у коме је био објављен текст предавања Чубинског „Балкански рат и питање културе“,¹⁰ одржаног 8 децембра. Критика је хвалила зборник и писцима признала да су „изразите присташе Југословенства, да њихово Словенство нема ничег заједничког са старим славјанофилством Аксакова и Хомјакова“.¹¹

Састанци у палати Брјанчанинова одржавани су сваке недеље, па и чешће, током Другог балканског и Великог рата. Њима је редовно председавао професор Чубински.

После Декларације Министарства иностраних послова од 29. марта 1913. године, о Скадру и Албанији, Група научника се исте вечери састала и донела оштру резолуцију, која је имала одјек у Русији и у политичким и војним круговима Европе. Она је изазвала масовне демонстрације у Петрограду, које су биле пропраћене људским жртвама.

Потписујући се већ као „Група прогресивних друштвених радника“ априла 1913. године објавили су зборник *Интереси на Бал-*

10 М. П. Чубинский, „Балканская война и вопрос культуры“, *Славянский вопрос в его современном значении*, (Санкт-Петербург, 1913).

11 Semiz, „Pred zoru velikih dana“, 222.

кану и саопштење Владе,¹² са прилозима Александра Брјанчанинова, Владимира Плетњова, Душана Семиза и Михаила Чубинског („Значај декларације о балканском питању“).

Реферат Владимира Плетњова је носио наслов „Званично решење балканског задатка“.¹³ У оштром тону он прекорева Русију и европске велесиле: „Четири месеца гине и умире црногорски народ у Санџаку, на обалама Бојане и Дрине, на обронцима Тарабоша. Четири месеца лила се крв, снаге су се трошиле, људи гинули, а Европа је ћутала и остајала пасивна. Коначно, непримерене жртве и напори ближили су се реализацији. Иза брда лешева, реке крви и мора суза назирало се светло лице блиског смиривања и успеха. Тада је Европа у наводницима рекла – стој! Стој, јер се у Скадру налази албански народ, који има право на самобитност и ми смо обавезни да га заштитимо. Али зашто је та обавеза четири месеца висила на бедрима Европе и тек сада се обрушила на главе Црногораца? И тако, мир је пошто-пото постигнут, Словенски савез ће добити наоружани полигон Аустрије у својој позадини, а Србија полазну тачку економског поробљавања у самом свом срцу, јер такав је управо значај Скадра, стратешког кључа ка Јужној Србији, као економског продора аустријског утицаја. Да ли је чврст такав мир?“¹⁴

О даљој активности професора Плетњова на тзв. „српској ствари“, па и током Првог светског рата, нисмо наишли на документе и сведочења, али његова делатност на том пољу неоспорно се одвијала и 1915. и 1916. године. Посредно, о томе сазнајемо из његовог писама министру просвете Краљевине СХС, 13. децембра 1925, које отпочиње речима: „Од момента мога доласка у Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца, због услуга које сам учинио у борби Југо-Словена за њихово ослобођење и уједињење, својим политичким радом у Русији, мени је била поверена организација јединствене владине југословенске установе, која би концентрисала у своје руке сву финансијску помоћ руским избеглицама и у исто време би била позвана да их чува од самовоље аутократизма руске бирократије“.¹⁵

12 *Интересы на Балканах и Правительственное сообщение. Статьи А. Н. Брјанчанинова, В. Д. Плетнева, Д. И. Семиза и проф. М. П. Чубинского*, (Санкт-Петербург: Группа прогрессивных общественных деятелей, 1913).

13 В. Плетнев, „Официальное решение балканской задачи“, *Интересы на Балканах и Правительственное сообщение*, (Санкт-Петербург, 1913), 31–39.

14 *Исто*, 39.

15 АЈ, МПс, 66-1111-1442/1926, Писмо В. Плетњова Министру просвете, 13. 12. 1925.

Међутим, о делатности професора Чубинског таквих потврда има. Не упуштајући се у сложене међусобне односе Југословенског одбора и српске владе на челу са Николом Пашићем (који је заступао чврст став „не уједињење, већ присаједињење Краљевини Србији“), делатност Чубинског у Русији по питању уједињења словенских народа на Балкану није улазила у суптилне детаље, али он заступа управо српски став. Године 1917. у Петрограду излази значајна брошура са текстом његовог раније одржаног предавања „Развој и садашње стање идеје српско-хрватског уједињења“, са предговором академика Алексеја Шахматова.¹⁶

О тој брошури у „Забавнику“, додатку *Српских новина*, гласилу српске владе у избеглиштву на Крфу, објављена је краћа похвална белешка, која гласи: „Писац жели да овим својим радом упозна руску јавност са српско-хрватским питањем, те износи његов историјат и садашње стање. Пледира на уједињење свих српских и хрватских земаља, под вођством Србије. Спомиње италијанске претензије на источну обалу Јадрана и бугарске на Македонију. Заступа мишљење да Србија треба да добије у Македонији такве границе, које ће јој обезбедити економски развитак, и сачувати је од ‘братских’ мучких напада Бугара, које назива издајницама словенске ствари. У јадранском питању Русија мора издејствовати за Србију максимум уступака.“¹⁷

У јуну 1917. у Паризу је основано удружење „Југославија“, састављено од Срба, Хрвата и Словенаца, са задатком да на основу Крфске декларације упознаје француску и европску јавност са балканским питањима. Објавили су три публикације: Станоја Станојевића, Јована Жујовића и превод брошуре Чубинског, која је претходно имала великог одјека у Русији.¹⁸ Упутно је поменути састав Удружења објављен на корицама брошуре: Коста Кумануди, председник, Филип Вуковић, заменик, Војислав Георгијевић, секретар, а међу члановима: Станоје Станојевић, Милета Новаковић, Риста Одавић, Велимир Стојановић, Угљеша Јовановић, Станоје Пеливановић.

16 Тој брошури је претходила изјава новог, после Фебруарске револуције, министра спољних послова Миљукова од 11. марта 1917, о решености руског народа да гарантује остварење националног идеала – уједињење „двоименог народа“ у велику и снажну државу. Брошуром „Словеначко питање“ тих дана огласио се и академик Петар Лавров.

17 *Забавник*, (Крф), број 6, 15. октобар 1917, 16.

18 М. Р. Tchoubinski, *L'Idée de l'Unité Serbo-Croate au point de vie de son développement et de sa situation actuelle*, (Paris, 1918).

Павле Стевановић, шеф пресбириа при српској влади на Крфу, објавио је опсежни приказ француске верзије овог рада, са цитатима из ње. Он пише: „Професор Петроградског универзитета, г. Чубински, сматра проблем нашега уједињења као једно од најважнијих које има да реши овај рат и од чијег ће правилног решења заиста зависити солидност будућег мира. [...] Ослобођење и уједињење нашег народа Чубински види у облику *сједињења са већ постојећом српском државом*. [...] Посматрано са политичког гледишта и практично решавано, наше ће питање наићи на две тешкоће, на једној страни претензије Италије, на другој сукоб са Бугарима“.¹⁹

Завршне реченице приказа гласе: „Цела је брошура писана са пуно научничке савесности, наравно, и правилног разумевања нашега питања, али и са дубоком симпатијом једног културног човека према тешко намученом и још и данас толико отпорном нашем народу. Иако су се прилике у Русији из основа промениле, ипак ће овако поштено и отворено написана брошура г. Чубинског имати свога утицаја“.²⁰

За тај рад проф. Чубинског је њ. в. престолонаследник-регент Краљевине Србије одликовао Орденом Св. Саве трећег реда.

Извори и литература

Необјављени извори

- Архив Југославије. Фонд Министарства просвете: 66-1111-1442/1920 и 66-1111-1442/1926.

Литература

- Плетнев, В. „Официјално решење балканској задачи“. *Интереси на Балканах и Правителствено саопштење*. (Санкт-Петербург, 1913).
- Професор М. П. Чубински и 35-летие его научной, литературной и общественной деятельности. *Юбилейный сборник*. Белград: Союз русских писателей и журналистов в Белграде, Союз русских юристов в Суботице, 1930.
- Semiz, D. „Pred zoru velikih dana: Društvo Slovenskog Naučnog Ujedinjenja“. *Nova Evropa*, knjiga XIX, broj 8, 26. april 1929.

19 *Забавник*, број 16, 15. август 1918, 30.

20 *Исто*, 31.

- Semiz, D. „Pred zoru velikih dana: Pre dvadeset godina, iz ličnih uspomena“. *Nova Evropa*, knjiga XIX, broj 3, 11. februar 1929.

Штампа

- *Забавник*, (Крф), број 6, 15. октобар 1917.
- *Забавник*, број 16, 15. август 1918.

Aleksej Arsenjev,
Michael Ordovsky

The Contribution of M. P. Tchubinskij and V. D. Pletnev to the Uniting of the Slavic Peoples in the Balkans

Summary: In Russian and international circles, two lawyers, professors at Saint-Petersburg University – Michael Pavlovich Tchubinskij (1871–1943) and Vladimir Dmitrievich Pletnev (1878–1954), who emigrated to Belgrade in 1920, gave certain contribution to the later realization of the “Yugoslav principle of uniting”. In 1912, “Slavic Committee” in Petrograd (founded in 1909) was transformed into “Association of Slavic Scientific Society”, which in 1913, because of the war in the Balkans turned to politics. Their activities were met with immediate condemnation of the Government. Then, another “group of progressive scientists, professors and public workers interested in Slavic questions” was formed. Professor M. Tchubinskij was a regular chairman at these meetings. Both M. Tchubinskij and V. Pletnev published their texts in “Interests in Balkans and Government Report” collections of articles (1913). Prof. M. Tchubinskij’s report titled “History of Serbo-Croatian Relations and Intended Union” was published in “Collection of Articles Proceeding Dedicated to A. Shakhmatov” (1916). Yugoslav Committee reissued it in French (“L’Union serbo-croate”, Paris, 1917). For this work, prof. Tchubinskij was awarded St. Sava decoration of the 3rd order by H.R.H. Crown Prince – Regent of the Kingdom of Serbia.

Key words: Slavic Nations in the Balkans, Yugoslav principles of uniting and Russia, “Association of Slavic Scientific Society”, University of Saint-Petersburg, Michael Pavlovich Tchubinskij, Vladimir Dmitrievich Pletnev, Sankt-Petersburg, Paris, Belgrade, Corfu